

SPIS TREŚCI

Str.

ROMAN LUTMAN

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku	XVII—XXVI
--	-----------

MARJAN KSIAŹKIEWICZ

Stan i potrzeby geologii Śląska Cieszyńskiego	1—14
--	------

I. Przedwojenne opracowania geologiczne, dotyczące Śląska Cieszyńskiego	3
---	---

Geologia polska a Śląsk Cieszyński, str. 3; Prace geologiczne badaczy niemieckich i przyczynki polskie, str. 4; Przełom w geologii światowej, str. 5.

II. Literatura geologiczna Śląska Cieszyńskiego w Polsce Odrodzonej	5
---	---

Badania terenowe Szajnochy, str. 5; Praca Nowaka, str. 6; Zagadnienia skał magmowych i jego opracowania naukowe, str. 7; Zagadnienie wieku intruzji śląskich magmowców, str. 7; Petrografia skał osadowych, str. 8.

III. Problematy śląskiej geologii	8
---	---

Rozbudowanie schematu Hoheneggera, str. 9; Opracowanie petrograficzne całego profilu kredy śląskiej, str. 10; Opracowanie otoczków skał prakarpackich, str. 11; Zbadanie miocenu, str. 11; Zagadnienie dyluwjum, str. 11; Potrzeba wydania mapy geologicznej, str. 12.

Spis cytowanej literatury	13
-------------------------------------	----

EDWARD PASSENDORFER

Stan i potrzeby geologii Śląska Górnego	15—32
--	-------

I. Warunki pracy i jej wyniki za czasów zaborczych	17
--	----

Najstarsze prace geologiczne, str. 17; Opracowania polskie zagłębia krakowskiego i dąbrowskiego, str. 18; Zagadnienia i prace dotyczące zagłębia śląskiego, str. 19; Mapy geologiczne niemieckie, str. 20.

II. Organizacja pracy i badań w Odrodzonej Polsce	20
Zakłady naukowe, str. 20; Badania Hrebnickiego, str. 21; Badania Makowskiego, str. 21; Badania Czarnockiego, str. 22; Badania Zerndta, str. 24; Problemy, zagadnienia i badania specjalne, str. 26; Dyluwjum śląskie, str. 28; Budowa tektoniczna zagłębia śląskiego, str. 29; Zagadnienia wymagające opracowania, str. 30.	
Spis cytowanej literatury	31

TADEUSZ BOCHENSKI

Badania geologiczne węgla w polskim zagłębiu węglowym	33—39
Badania florystyczne, str. 35; Badania petrograficzne węgla, str. 37.	
Spis cytowanej literatury	39

ANIELA KOZŁOWSKA

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie botaniki	41—47
Zagadnienia paleobotaniczne, str. 43; Badania florystyczno-geograficzne, str. 45; Zagadnienia specjalne, str. 45; Znaczenie ochrony przyrody, str. 46.	
Spis cytowanej literatury	47

ANDRZEJ CZUDEK

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie zoologii	49—63
Charakterystyka opracowań niemieckich, str. 51; Prace obejmujące Śląsk Cieszyński, str. 53; Kręgowce w opracowaniach polskich, str. 54; Obserwacje ptaków i ssaków, str. 55; Formy bastardowe w awifaunie, str. 56; Wpływ przemysłu na warunki bytu, str. 57; Ryby w okręgu przemysłowym, str. 58; Płazy Górnego i Cieszyńskiego Śląska, str. 58; Opracowania bezkręgowców, str. 59; Zagadnienia dotąd nieopracowane, str. 61.	
Spis cytowanej literatury	62

ANTONI WRZOSEK

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie geografii	65—90
I. Wstęp i podział pracy	67

	Str.
II. Przegląd polskich dzieł geograficznych	68
Opracowania ogólne, str. 68; Dzieła specjalne, str. 70; Opracowania w przygotowaniu, str. 75;	
III. Prace niemieckie	77
Monografie, atlasy, str. 77; Prace regionalne i specjalne, str. 78;	
IV. Najważniejsze potrzeby geografii polskiej na Śląsku	81
Zakończenie, str. 85.	
Spis cytowanej literatury	86

BOLESŁAW OLSZEWICZ

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie kartografji	91—125
I. Stan badań nad przedwojenną kar- tografją Śląska	93
Bibliografia, str. 93; Spisy map Śląska, str. 94; Zbiory kartograficzne, str. 94; Produkcja kartograficzna polska do r. 1921; str. 95; Opracowania dziejów kartografji Ślą- ska, str. 96.	
II. Dzieje kartografji Śląska	97
Początki kartografji Śląska, str. 97; Pierwszy atlas Śląska, str. 98; Zdjęcia urzędowe Śląska z epoki Fryderyka Wiel- kiego, str. 99; Wojskowe mapy pruskie, obejmujące Śląsk, str. 99; Austrjackie prace kartograficzne, str. 100; Pod- stawowe mapy topograficzne Austro-Węgier, str. 101.	
III. Kartografja Śląska w Polsce Odro- dzonej	101
Spuścizna po zaborcach, str. 101; Pierwsze prace W. I. G., str. 102; „Mapa szczegółowa“, str. 102; „Mapa tak- tyczna“, str. 103; „Mapa operacyjna“, str. 103; Dezyderaty pod adresem W. I. G., str. 104; Mapy Śląska, wydane przez urzędy, instytucje i osoby prywatne, str. 104; Mapy geolo- giczne, str. 105; Kartografja antropogeograficzna, str. 106; Ujęcie polskie i niemieckie, str. 107; Mapy etnograficzne niemieckie i polskie, str. 108; Mapy kongresowe, str. 109; Kartografja gospodarcza, str. 109; Mapy górnicze i prze- mysłowe, str. 110; Niemiecki atlas Śląska, str. 110; Karto- grafja historyczna, str. 111; Mapy turystyczne, str. 112.	
IV. Potrzeby w dziedzinie kartografji	113
Dezyderaty, str. 113; Atlas Śląska, str. 113.	
Spis cytowanej literatury	115

KAZIMIERZ STOŁYHWO

i

LUDOMIR SEDLACZEK-KOMOROWSKI

Stan i potrzeby nauki polskiej
o Śląsku w zakresie antropologii 127—154

- I. Wstęp 129
 Śląsk jako przedmiot badań antropologicznych, str. 129.
- II. Śląsk w niemieckiej literaturze antropologicznej 130
 Ankieta szkolna Virchowa, str. 131; Braki ankiety Virchowa, str. 132; Rozmieszczenie na Śląsku typów pigmentacyjnych jasnych i ciemnych, str. 133; Rozmieszczenie na Śląsku typów pigmentacyjnych mieszanych, str. 134.
- III. Śląsk w polskiej literaturze antropologicznej 135
 Charakterystyka antropologiczna Śląska według Krzywickiego, str. 135; Charakterystyka antropologiczna Śląska według Talko-Hryniewiczza, str. 139; Wojskowe zdjęcie antropologiczne Polski, str. 141; Charakterystyka antropologiczna Śląska według Mydlarskiego, str. 141; Charakterystyka antropologiczna Śląska według Czekanowskiego, str. 147.
- IV. Współczesne badania antropologów niemieckich i polskich na Śląsku . 151
 Spis cytowanej literatury 154

MIECZYSLAW GŁADYSZ

Stan i potrzeby nauki polskiej
o Śląsku w zakresie etnografii . 155—196

- I. Przegląd ogólny 157
 Charakterystyka badań pierwszego okresu, str. 157; Pierwsze opisy etnograficzne, str. 157; Józef Lompa pierwszym etnografem, str. 158; Pierwsze obszerniejsze opracowania etnograficzne, str. 159; Monografie etnograficzne Bogumiła Hoffa, str. 159; Charakterystyka drugiego okresu, str. 160; Ogniska badań naukowych, str. 160; Uwagi-dezyderaty, str. 161.
- II. Przegląd szczegółowy 162
 Literatura ludowa: pieśni, str. 162; Tańce, str. 166; Opowieści ludowe, str. 168; Przysłowia, str. 168; Wierzenia, str. 170; Sztuka ludowa, str. 170; Obrzędy doroczne, str. 174; Obrzędy rodzinne, str. 176; Zwyczaje prawne, str. 176; Odzież, str. 178; Budownictwo, str. 178.

III. Potrzeby etnografji polskiej na Śląsku 180

Monografie, str. 180; Bibliografia, str. 181; Konieczność opracowania śląskich zbiorów muzealnych, str. 181; Opracowanie podstawowych kwestjonariuszy, str. 181; Krytyczne wydanie materiałów etnograficznych, str. 182; Badania doświadczalne, str. 182; Potrzeby w zakresie organizacyjnym, str. 182; Ośrodki etnograficzny i jego zadanie, str. 183; Ośrodki powiatowe i ich zakres działalności, str. 183; Tereny i zagadnienia specjalne, str. 184; Kultura materialna, str. 184; Kultura duchowa i społeczna, str. 185.

Niemieckie badania etnograficzne na Śląsku 185

Wykaz miejscowości, z których uwzględniono na mapkach materiał etnograficzny 186

Spis cytowanej literatury 188

Wykaz skrótów 195

KAZIMIERZ NITSCH

Stan i potrzeby językoznawstwa polskiego na Śląsku 197—207

Pierwotność dzisiejszych gwar śląskich, str. 199; Rodzaje prac gwarowych, str. 199; Opis gramatyczny, str. 200; Atlas językowy, str. 201; Słownik gwarowy, str. 201; Nazwy miejscowe i osobowe, str. 202; Teksty gwarowe, str. 202; Badania historyczne, str. 203; Minimalny plan badań, str. 204; Badania poza Państwem Polskiem, str. 204; Organizacja badań, str. 205.

Bibliografia prac lingwistycznych o polskim Śląsku 206

WINCENTY OGRODZIŃSKI

Stan i potrzeby nauki polskiej w zakresie piśmiennictwa śląskiego 209—291

I. Uwagi wstępne 211

Zakres tematu, str. 212.

II. Dotychczasowe opracowania piśmiennictwa śląskiego 214

Opracowania niemieckie literatury śląskiej, str. 214; Lompa prekursorem opracowań polskich, str. 214; Następcy Lompy, str. 215; Opracowania w w. XX, str. 215; Literatura śląska w ogólnopolskich historjach literatury, str. 216; Próby bibliografji śląskiej, str. 217; Słownik biograficzny, str. 217.

III. Charakter i podział na okresy piśmiennictwa śląskiego 218

Pojęcie ludowości w literaturze, str. 218; Ludowość i regionalizm piśmiennictwa śląskiego, str. 219; Podział na okresy, str. 219; Antologje, str. 220.

IV. Literatura ludowa 220

Zbieracze pieśni i podań ludowych, str. 221.

V. Średniowiecze 222

Najwcześniejsza twórczość literacka duchowieństwa, str. 222; Zbiory kazań i postyl, str. 223; Dziejopisarstwo śląskie do w. XV, str. 224; Dziejopisarze XV w., str. 225; Twórczość Ślązaków, mistrzów uniw. krakowskiego, str. 227; Udział Śląska w polskim piśmiennictwie średniowiecznym, str. 228; Sprawa pośrednictwa śląskiego przy wpływach czeskim i niemieckim, str. 229.

VI. Humanizm 230

Humaniści śląscy a uniwersytet krakowski, str. 230; Humaniści śląscy osiadli w Polsce, str. 231; Humaniści na Śląsku, str. 232; Przybysze z Polski, str. 233.

VII. Protestanci (luteranie i kalwini) 233

Ślązacy, duchowni protestancy w Polsce, str. 234; Działalność literacka protestantów na Śląsku, str. 234.

VIII. Arjanie 237

Arjanie XVI w., str. 237; Arjanie XVII w., str. 238; Wygnańcy arjańscy na Śląsku, str. 239.

IX. Katolicy i utwory pozawyznaniowe 239

Literatura dewocyjna, str. 239; Autorzy pozawyznaniowi, str. 241; Znaczenie zakonów na Śląsku, str. 242.

X. Wpływ polski na literaturę niemiecko-śląską XVII w. 242

Stanowisko Heckla, str. 242; Podniety i potrzeba badań, str. 243.

XI. Epoka przebudzenia 244

Polskość a katolicyzm na G. Śląsku, str. 245; Śląsk Cieszyński i stanowisko niektórych Niemców, str. 246; Drukarnie i pierwsze wydawnictwa polskie, str. 246; Modlitewniki i śpiewniki, str. 247; Działacze krakowscy, str. 248; Pierwsi budziciele na G. Śląsku, str. 248; Księża katolicy, str. 249; Duchowieństwo protestanckie, str. 250; Nauczyciele i wydawcy książek polskich, str. 250; Ruch budzielski we Wrocławiu i na Cieszyńskim, str. 250; Twórcy prasy polskiej, str. 251; Dalsze postępy piśmiennictwa śląskiego, str. 252; Pochodzenie Maciejowskiego, str. 253.

XII. Okres wzmaganie się poczucia narodowego 254

Wielkopole w piśmiennictwie śląskim, str. 254; Górnoślązacy w dziennikarstwie, str. 254; Prasa protestancka, str. 255; Najważniejsi poeci i prozaicy górnośląscy, str. 255; Towarzystwa akademickie, str. 256; Działacze i pisarze na Śląsku Cieszyńskim, str. 256.

XIII. Wiek XX — odrodzenie narodowe 258

Publicystyka i jej znaczenie, str. 258; Poezja i proza, str. 259; Proza publicystyczna, str. 259; Działalność literacka na Cieszyńskim, str. 260; Ostatnie pokolenie, str. 260.

XIV. Wnioski 262

Potrzeba organu naukowego, str. 262; Program działalności wydawniczej, str. 263; Biblioteka pisarzy śląskich, str. 263.

Z literatury przedmiotu 265

Skorowidz nazwisk 283

JÓZEF KOSTRZEWSKI

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie prehistorji 293—310

I. Charakterystyka polskiej literatury naukowej 295

Opracowania ogólne, str. 295; Sprawozdania z poszukiwań terenowych, str. 295; Wydawnictwo periodyczne, str. 297; Opracowania monograficzne specjalne, str. 297.

II. Niemiecka literatura naukowa i jej bogactwo w porównaniu z polską	298
Opracowania ogólne, str. 299; Opracowania monograficzne, str. 299; Epoka kamienna, str. 299; Epoka brzożowa i wczesnożelazna, str. 299; Kultury: grobów skrzyżkowych, celtycka, scytyjska i późnolateńska, str. 300; Kultura okresu rzymskiego, str. 300; Okres wczesno-historyczny, str. 300; Ubóstwo dotychczasowych polskich poczynąń, str. 300; Polskie badania terenowe, str. 301; Naglące postulaty: Stworzenie działu przedhistorycznego, str. 302; Powołanie fachowca-prehistoryka i jego zadania, str. 303; Argumenty, str. 304.	
III. Braki w dotychczasowych badaniach i opracowaniach	305
W epoce kamiennej, str. 306; W epoce brzożowej i okresach halsztackim i lateńskim, str. 306; W okresie rzymskim, str. 307; W okresie wczesnohistorycznym, str. 307; Opracowania pradžejów Śląska, str. 308.	
Spis cytowanej literatury	308

KAROL PIOTROWICZ

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie historii	311—369
I. Wstęp	313
Śląsk i Polska w dziejach, str. 313.	
II. Piśmiennictwo śląskie w średniowieczu	314
Najdawniejsze wiadomości o Śląsku, str. 315; Roczniki śląskie, str. 316; Nekrologi klasztorów śląskich, str. 317; Żywoty świętych, str. 318; Księgi uposażeń, str. 318; Najstarsze kroniki śląskie, str. 319; Kroniki-pamiętniki XV w., str. 320; Dzieła Piotra Eschenloera, str. 322; Prace dziejopisów śląskich z końca XV w., str. 323; Kroniki i katalogi klasztorów śląskich, str. 324; Katalogi biskupów, str. 325; Kronikarze XVI w., str. 325; Pierwsze prace historyczne, str. 326; Wydawnictwa źródeł i dokumentów śląskich, str. 327; Wydawnictwa źródłowe z czasów nowszych, str. 329.	
III. Nauka polska w zakresie badań nad przeszłością Śląska	330
Jerzy Samuel Bandtkie, str. 330; Józef Lepkowski, str. 331; Józef Lompa, str. 332; Artykuły popularne w czasopiśmie, str. 332; Rozprawy Kraussa i Janoty, str. 333; Okres naukowej działalności, str. 334; Stanisław Smolka, str. 335	

IV. Okres wyjątkowej pracy nad naukowem poznaniem przeszłości śląskiej	335
Monumenta Poloniae Historica, str. 335; Szkice Bonieckiego i Kętrzyńskiego, str. 337; Inne prace historyczne, str. 337; Prace Zielińskiego, str. 338; Działalność pisarska Karwowskiego, str. 339; Opracowania Semkowicza, Balzera i innych, str. 339; Dzieje księstwa cieszyńskiego i oświęcimsko-zatorskiego, str. 340; Rozprawy popularyzacyjne, str. 341.	
V. Opracowania dotyczące zagadnień specjalnych	342
Badania nad dziejami handlu, str. 342; Związki kulturalne Śląska z Polską, str. 343; Dzieje prasy górnośląskiej, str. 344; Historia Kościoła i szkolnictwa, str. 344; Pierwotne nazwy słowiańskie, str. 344.	
VI. Uwagi ogólne i postulaty polskiej wiedzy historycznej na Śląsku	345
Charakterystyka dotychczasowych badań, str. 345; Działalność towarzystw naukowych, str. 345; Komitet śląski przy P. A. U., str. 346; Brak bibliografii polskich prac historycznych, str. 347; Konieczność zinwentaryzowania materiałów rękopiśmiennych, str. 348; Zagadnienia wymagające opracowań monograficznych, str. 349; Podręcznik dziejów, str. 349; Monografie dziejopisów, str. 350; Monografie syntetyczne, str. 350; Badania heraldyczne i genealogiczne, str. 352; Żywioł polski na Śląsku w dawnych wiekach, str. 352; Związki kulturalne Śląska z Polską, str. 353; Stosunki prawne, str. 353; Sprawy gospodarcze, str. 354; Dzieje Kościoła, str. 354; Bibliografia historyczna Śląska, str. 355; Śląski kodeks dyplomatyczny, str. 355; Najpilniejsze potrzeby, str. 356.	
Spis cytowanej literatury	357

MIECZYŚLAW GĘBAROWICZ

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie historii sztuki 370—390

I. Uwagi wstępne	373
Zagadnienie społecznej funkcji sztuki, str. 373; Znaczenie sztuki prowincjonalnej, str. 374; Historia sztuki a prehistoria, str. 374; Procesy historyczne a oblicze śląskiej sztuki, str. 375.	

	Str.
II. Dotychczasowy dorobek	376
Literatura niemiecka, str. 376; Zabarwienie nauki niemieckiej, str. 376; O obiektywizm w nauce, str. 377; Postulaty nauki w zakresie sztuki śląskiej, str. 378; Dzieła syntetyczne, str. 378; Opracowania monograficzne, str. 379; Polskie opracowania monograficzne i syntetyczne, str. 383.	
III. Postulaty	385
Spis cytowanej literatury	388
Biblijografja najważniejszych prac polskich, dotyczących sztuki śląskiej, ogłoszonych w ostatnich latach	389

WACŁAW OLSZEWICZ

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie stosunków gospodarczych i społecznych	391—453
I. Wstęp	393
Polski i niemiecki pogląd na Śląsk, str. 393.	
II. Piśmiennictwo z okresu przedwojennego	394
Praca Marchlewskiego, str. 395; Artykuły Caspariego, str. 396; Opracowania historyczne, str. 397; Opracowania dotyczące Śląska Cieszyńskiego, str. 397; Kwestje socjalne, str. 398; Piśmiennictwo z czasu wojny, str. 398.	
III. Piśmiennictwo z okresu plebiscytu	400
Argumenty polskie, str. 400; Argumentacja niemiecka i obrona polska, str. 401; Argumenty „śląskie”, str. 402; Znaczenie przemysłu śląskiego dla Polski, str. 404; Opracowania o charakterze naukowym, str. 404; Nowe tezy w publicystyce niemieckiej, str. 405; Wpływ tez niemieckich na postanowienia Rady Ambasadorów, str. 406; Opracowania wyników Konwencji Genewskiej, str. 407.	
IV. Śląsk w piśmiennictwie po plebiscycie	408
Literatura ogólna, str. 408; Prace monograficzne, str. 410; Prasa i wydawnictwa gospodarcze, str. 411; Historia gospodarcza i społeczna, str. 413; Węgiel i koks, str. 414; Współzależność węglowa Śląska i Polski, str. 416; Komunikacja z rynkami zbytu, str. 417; Hutnictwo żelazne, str. 418; Górnictwo i hutnictwo cynku i ołowiu, str. 420; Przemysł chemiczny, str. 420; Inne gałęzie wytwórczości śląskiej, str. 421; Stosunki rolnicze, str. 422; Kwestje socjalne, str. 423.	

V. Śląsk w niemieckiej literaturze gospodarczej	425
Wydawnictwa źródłowe i opracowania historyczne, str. 426; Bibliografia, str. 427; Czasopisma, str. 427; Publikacje okolicznościowe, str. 428; Monografie, str. 429; Rozprawy doktorskie, str. 429.	
VI. Dezyderaty	429
Problemy robotnicze, str. 429; Badania życia społecznego, str. 431; Wiąż Śląska z Polską, str. 432; Badania historyczne, str. 432; Prace ogólne, str. 433.	
Spis cytowanej literatury	434

EDWARD KOSTKA

Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie stosunków prawnych	455—471
I. Konieczność ograniczenia badań	457
R. 1815 jako punkt wyjścia dla badań, str. 458.	
II. Stan opracowań	459
Opracowania ogólne, str. 459; Prawo górnicze, str. 460; Prawo kościelne, str. 460; Prawo śląskie ustrojowe, str. 460; Opracowania ogólne, str. 461; Opracowania specjalne, str. 462; Opracowania polskie Konwencji Górnośląskiej, str. 463; Opracowania niemieckie, str. 462; Opracowania francuskie, str. 465.	
III. Potrzeby	466
Uporządkowanie materiałów archiwalnych, str. 466; Organizacja pracy wydawniczej, str. 467; Dezyderaty pod adresem Instytutu Śląskiego, str. 468; Co należy już opracować, str. 468.	
Spis cytowanej literatury	469

EDWARD KOSTKA

Uwagi o stanie i potrzebie opracowań demograficznych na Śląsku	473—482
Państwo wobec zagadnień demograficznych, str. 475; Istota badań demograficznych, str. 476; Działalność instytucji statystycznych, str. 476; Ruchy emigracyjne, str. 476; Przyrost ludności, str. 477; Struktura zawodowa społeczeństwa, str. 477; Ruch naturalny Śląska Cieszyńskiego, str. 478; Wyniki wyborów czynnikiem propagandowym, str. 478; Szerszy zakres badań demograficznych, str. 478; Placówka naukowa potrzebą konieczną, str. 479; Co należy opracować, str. 480.	
Spis cytowanej literatury	482

SKOROWIDZE	483—520
I. Skorowidz nazwisk	485
II. Skorowidz miejscowości	505
III. Skorowidz czasopism i druków anonimowych	510
ERRATA I UZUPEŁNIENIA	521—525
Uzupełnienie do rozprawy: K. Nitsch: Stan i potrzeby językoznawstwa polskiego na Śląsku, str. 525.	